

ЖИВІ КУТКИ ТА ЗООЛОГІЧНІ ВИСТАВКИ ПРИ ЕКОЛОГО- НАТУРАЛІСТИЧНИХ ЦЕНТРАХ І СТАНЦІЯХ ЮНИХ НАТУРАЛІСТІВ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Кийко А.О., Хорняк М.М.

Львівський міський дитячий еколого-натуралістичний центр (ЛМДЕНЦ)

Львівський національний університет ім. І.Франка

Багато видів тварин зараз стали рідкісними у зв'язку з великим антропогенним пресом і потребують збереження їхнього генофонду та відновлення природних популяцій. Порівняно недавно сформувався самостійний напрямок охорони тваринного світу. Він є єдиним абсолютно надійним способом збереження рідкісних та зникаючих видів як носіїв генофонду і полягає у розведенні цих тварин в штучно створених умовах, чим і займається наша установа.

У ЛМДЕНЦ утримується більше 80 видів і порід екзотичних, декоративних та місцевих тварин різних систематичних категорій. За 19 років існування тут успішно розводилися наступні види: тріонікс далекосхідний (китайський), полоз маїсовий, саламандра, амадини японська, зебра і діамантова, горлиця діамантова, папуги хвилясті, нерозлучники масковий і рожевошокий, корела (німфа), розела строката, папуга ожереловий (Крамера), глянцевий, лазуровий, співочий, качка-мандаринка, фазани золотий, діамантовий, королівський, мисливський. За 10 років невеликий живий куточок перетворився на постійно діючу зоологічну виставку «Дитячий зоопарк» при ЛМДЕНЦ, яка має дозвіл на своє функціонування від Міністерства екології і природних ресурсів України.

Одні з головних напрямків роботи екоцентру – утримання та розведення плазунів і птахів. Розведення у неволі плазунів дає гарантії довгострокового збереження їх генофонду. Зараз за кордоном і в Україні працюють зоорозплідники, де розводяться великі, генетично повноцінні групи плазунів як зникаючих, так і багаточисельних видів із природоохоронною та комерційною метою [7].

Ми займаємося розробкою та впровадженням інтенсивних методів вирощування в неволі королівської синелойської та каліфорнійської (альбіносна форма) змії. Детальний опис умов вирощування даних видів раніше не публікувався, за винятком деякої загальної інформації [3, 8, 9, 10], а без подібних даних неможливе введення цих змії у зоокультуру. Ми досліджували молодих королівських змії протягом року, тримаючи їх у тераріумах розміром 60×30×45 см і годуючи два рази на тиждень живими мишенятами, за винятком періоду линьки. Тривалість світлового дня – до 14 годин, температура утримання вдень +25-320С, вночі +18-200С [1]. Використана методика утримання і годівлі змії дала позитивний результат, який підтвердився зростанням їх довжини у 2-3 рази. Отримані результати

свідчать, що методика є правильною і в подальшому може бути рекомендована для використання при вирощуванні в неволі цих видів змії.

Засвоєння технологій утримання птахів, таких як качка-мандаринка, фазани тощо дасть змогу розводити їх в неволі з подальшою реінтродукцією. Для розмноження мандаринок ми доповнили раціон кормами з високим вмістом вітамінів і речовин, які підтримують статеву активність качок: пророщене зерно, терта морква. Було знесено 12 яєць, з яких вивелось 5 каченят. Їх годували комбінованим кормом залежно від віку, а через 2 місяці випустили до загального вольєру. У 2004 р. в двох пар мандаринок відповідно вижило 3 каченят (2 самці і 1 самка) з 5 яєць та 4 каченят із 7 яєць (по 2 самців і самок). У зв'язку з недосконалістю сучасних вітчизняних інкубаторів доцільно розводити качок шляхом природної інкубації.

Засвоївши технологію розведення рідкісних видів качок, можна займатися утриманням та розведенням інших цікавих видів птахів. Зокрема, в нас успішно розводяться декілька видів фазанів: так, у 2004 р. розмножувалися срібний, діамантовий, золотий та світла і темна форми мисливського фазана. У літературі вказується на встановлення спеціальних гніздових пристроїв, сплетених з гілок верби чи очерету у вигляді кошиків [5], в нас же для декоративних фазанів були споруджені трикутні хатки, де гніздилися 2 самки золотого фазана. Вони мали в гнізді відповідно 7 і 9 яєць, з яких вижило 10 фазанят. У діамантових фазанів в 2004 р. було 19 яєць від двох самок, з яких вижило 13 пташенят.

Важливо відмітити, що у великих вольєрах можна утримувати одночасно декілька різних видів: так, в одному з вольєрів експонувалися 4 пари декоративних голубів, фазани, пара мандаринок, пара і двоє пташенят корел, а також пара ожерелових папуг, які гніздилися в дуплянках розміром 30×30×50 см і у 2004 р. мали 2 і 3 молодих із 5 і 6 яєць відповідно. В іншому вольєрі мандаринки уживалися з парою срібних та двома парами золотих фазанів. Таке утримання різних птахів позитивне і ефективно впливає на відвідувачів екоцентру.

Крім того, до нас періодично потрапляють молоді та травмовані птахи: канюки, малий і великий яструби, боривітер, чеглок, лелеки, горобині, сови тощо. Їх лікують, підгодовують і випускають в природу, а інвалідів залишають у зоопарку.

В екоцентрі іде активна пропаганда охорони природи, а діти, які займаються у гуртках, мають можливість вільно спілкуватися з тваринами і доглядати за ними. Оскільки екологічна свідомість населення в Україні знаходиться на дуже низькому рівні, саме у таких закладах і формується малку бережливе ставлення до природи.

Література

1. Кудрявцев С.В. и др. Террариум и его обитатели. – М., 1991.
2. Малик В. и др. 1000 советов животноводам-любителям. – Братислава, 1982.

3. Огнев А.В. Змеи в домашнем террариуме. – М.: Аквариум, 2001.
4. Рахманов А.И. Справочная книга по охране и разведению птиц. – К., 1990.
5. Рахманов А.И. Фазановые птицы. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2991.
6. Рахманов А.И., Бессарабов Б.Ф. Фазановые: содержание и разведение. – М., 1991.
7. Хенкель Ф., Шмидт В. Террариум: устройство, дизайн, оснащение. – М., 2001.
8. Шмидт В. Ваш террариум: содержание животных в домашних условиях.–М, 2001.
9. Шмидт В., Хенкель Ф. Террариумные животные. – М.: Аквариум ЛТД, 2000.
10. Экзотические животные в вашем доме /Авт.-сост. И.В.Резько. – Мн, 1999.
11. Chvapil S. Ptaki ozdobne. – Praha, 1983.

ВИКОРИСТАННЯ ЗНАТЬ ПРО ДОМАШНІ ТА ДЕКОРАТИВНІ ТВАРИНИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ДО БІОЛОГІЇ

*Цуруль О.А.,
НПУ ім. М.П. Драгоманова (Київ)*

Знання про домашні та декоративні тварини володіють значними дидактичними можливостями у плані формування в учнів пізнавального інтересу до вивчення біології, адже саме природне зацікавлення дітей поведінковими реакціями домашніх улюбленців може згодом перерости у справу життя, сформувавши ставлення до живого як унікальної та безцінної складової природи або згаснути вже у підлітковому віці.

Методична цінність змісту знань про домашні та декоративні тварини полягає у легкості сприймання та запам'ятовування, а високий вихідний рівень інтересу учнів дозволяє систематично використовувати відповідний навчальний зміст не лише на уроках біології під час вивчення розділу “Царство Тварини”, й у позаурочний час. Методично виправданими є включення ігрових форм діяльності, проведення загальношкільних свят типу “Міс Няв” та “Містер Гав”, тематичних виставок домашніх улюбленців, факультативних занять і масових акцій, присвячених проблемам захисту домашніх та декоративних тварин.

Навчальна інформація про домашніх улюбленців знаходить своє подальше використання і під час вивчення питань генетики та селекції організмів у старших класах.

Інтерес викликає позитивні емоції, які сприяють вільному та легкому засвоєнню знань та формуванню когнітивних (уміння розуміти навколишній